

26.09.2018

Ärende/36

§ 270

Den av ledamoten Kati Juva väckta motionen om övervakade narkotikarum

HEL 2018-003217 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar den av ledamoten Kati Juva väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Kati Juva och 20 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden ska utreda möjligheterna att erbjuda öppna och övervakade lokaler för användning av narkotika. De som väckt motionen anser att man härigenom skulle öka stödet för de narkotikaberoende och samtidigt minska de olägenheter som injektionerna till exempel i offentliga toalettutrymmen orsakar den övriga befolkningen.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Social- och hälsovårdsnämnden, Helsingfors polisinrättning och Institutet för hälsa och välfärd har gett utlåtande om motionen.

Stadsstyrelsen konstaterar att Helsingfors upprätthåller verksamhet som minskar användningen av narkotika på fem hälso- och socialrådgivningsställen för injektionsnarkomaner i olika delar av staden. Två av dessa fungerar i anslutning till dagverksamhetsenheter med låg tröskel. Dessutom byter rörliga arbetsgrupper och kamratakörer smutsiga injektionsredskap till rena och ger råd på gatan och i bostäder. Cirka 1 000 helsingforsare är med i ett opioidsstitutionsprogram som mins-

kar riskanvändningen av narkotika och brottsligheten och främjar rehabiliteringen. I Helsingfors finns dessutom en dagcentral för hivpositiva, i vilken de får de behövliga hälso- och socialtjänsterna och möjligheten att byta ut sina använda sprutor till rena.

Hälso- och socialrådgivningsverksamheten, dagcentralerna, substitutionsprogrammet och de centraliserade tjänsterna för hivpositiva har på ett avgörande sätt inverkat på att hivpidemin avtagit, förebyggt spridningen av andra infektioner via blod samt minskat narkotikadödligheten och miljöolägenheter som orsakas av narkotika. Verksamhetsmodellerna som minskar olägenheterna har också gjort det möjligt att få kontakt med användarnas subkultur, byggt upp förtroende och gjort det därigenom möjligt för många att få fäste i vården.

Det finns cirka 100 övervakade narkotikarum i världen och de flesta ligger i Europa. På basis av undersökningar om narkotikarum kan man konstatera att övervakade injektionsrum lockar den allra mest marginaliserade gruppen av användare av injektionsnarkotika som har svaga kontakter till de övriga social- och hälsovårdstjänsterna. Övervakade injektionsrum främjar eventuellt narkomanernas hälsa eftersom rena och övervakade lokaler minskar risken för infektioner, sjukdomar som smittar via blod och överdosering, och dessutom kan de fungera som en kanal till andra social- och hälsovårdstjänster.

Social- och hälsovårdsnämnden föreslår i sitt utlåtande att möjligheterna för ett pilotprojekt för att inrätta ett övervakat injektionsrum för narkotikaberoende utreds under innevarande år. Utredningen kan göras upp genom att social- och hälsovårdssektorn i samarbete med stadens övriga sektorer, polisen, Institutet för hälsa och välfärd, organisationer och erfarenhetsexperter sätter sig in i erfarenheterna från utlandet.

Stadsstyrelsen konstaterar att det är motiverat att göra upp en utredning om ett pilotförsök på bred basis i enlighet med nämndens förslag. Den noggranna planeringen som nämnden tar upp i sitt utlåtande ska förutom bedömningen av konsekvenserna för hälsan och välbefinnandet och för den allmänna ordningen även omfatta bedömningen av juridiska frågor. Stadsstyrelsen anser dessutom att det är motiverat för att tjänsteansvaret ska riktas rätt att stadsstyrelsen ska fatta ett särskilt beslut om igångsättningen av ett eventuellt pilotprojekt efter att utredningen blivit färdig.

Stadsstyrelsen konstaterar ytterligare att en annan motion med samma tema om identifiering av narkotika som en del av det förebyggande missbrukarbetet är under beredning och sänds för utlåtande till social- och hälsovårdsnämnden.

Föredragande

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6
Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

26.09.2018

Ärende/36

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Juva Kati Aloite Kvsto 14032018 9
- 2 Poliisin lausunto 25.4.2018
- 3 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto 23.5.2018

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 10.09.2018 § 554

HEL 2018-003217 T 00 00 03

Påttös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginhallitukselle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Kati Juvan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 19.06.2018 § 168

HEL 2018-003217 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon valtuutettu Kati Juvan ym. valtuustoaloitteesta koskien huumeidenkäyttäjien turvallisia käyttötiloja:

"Huumeidenkäytöstä johtuvia haittoja vähentävänä toimintana Helsingissä on eri puolilla kaupunkia viisi suonensisäisesti huumeita käyttäville tarkoitettua terveys- ja sosiaalineuvontapistettä, joista kaksi toimii ma-

talan kynnyksen päivätoimintayksiköiden yhteydessä. Lisäksi liikkuvat työryhmät ja vertaistoimijat vaihtavat puhtaita käyttövälineitä ja antavat neuvontaa kadulla ja asunnoissa. Noin 1 000 helsinkiläistä on opioidi-korvaushoito-ohjelmassa, jolla on huumeiden riskikäyttöä ja rikollisuutta vähentävä sekä kuntoutumista edistävä vaikutus. Lisäksi Helsingissä on HIV-positiivisille huumeidenkäyttäjille tarkoitettu päiväkeskus, jossa he saavat tarvitsemansa terveys- ja sosiaalipalvelut sekä mahdollisuuden vaihtaa käytetyt välineet puhtaisiin.

Terveys- ja sosiaalineuvontatoiminta, päiväkeskukset, korvaushoito-ohjelma sekä HIV-positiivisten keskitetyt palvelut ovat ratkaisevalla tavalla vaikuttaneet huumeiden käyttäjien HIV-epidemian loppumiseen ja ehkäisseet muiden veriteitse tarttuvien tautien leviämistä, vähentäneet huumeakuolemia sekä vähentäneet huumeidenkäytöstä ympäristölle koituvia haittoja. Nämä haittoja vähentävät toimintamallit ovat myös mahdollistaneet kontaktin luomisen käyttäjien alakulttuuriin, luoneet luottamusta ja mahdollistaneet siten monelle myös hoitoon kiinnittymisen.

Valvottuja huumeidenkäyttötiloja on maailmalla noin 100, joista suurin osa Euroopassa. Niitä koskevista tutkimuksista voidaan yhteenvedona todeta, että valvotut pistotilat vetävät puoleensa kaikkein marginalisointuneinta suonensisäisten huumeiden käyttäjäkuntaa, jonka yhteydet muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ovat heikot. Valvotulla pistotilalla voi olla huumeidenkäyttäjien terveyttä edistävä vaikutus, koska puhtaissa ja valvotuissa tiloissa tulehdusten, veriteitse tarttuvien tautien ja yliannostusten riski vähenee, minkä lisäksi ne voivat toimia väylänä muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Sosiaali- ja terveystoimiala selvittää vuoden 2018 aikana mahdollisuutta pilotoida huumeriippuvaisille tarkoitettua valvottua pistotilaa. Selvitys tehdään ulkomaisiin kokemuksiin perehtyen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen, poliisin, THL:n, järjestöjen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa. Lausunnon liitteenä 2 on THL:n lausunto valvotuista pistotiloista ja liitteenä 3 Helsingin poliisin lausunto huumeaineiden käyttäjien käyttötiloista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Huolellisesti suunnitellut ja piikkihuumeiden käyttäjien aiheuttamien alueellisten häiriöiden kannalta oikein kohdenneet valvotut pistotilat voivat olla hyödyllinen lisä nykyisiin terveys- ja sosiaalineuvontapisteisiin ja muihin huumehaittoja vähentäviin palveluihin Helsingissä. Pistotilat edustavat kansanterveydellistä näkökulmaa huumetyöhön, mutta niillä voi olla positiivisia vaikutuksia myös yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.”

Käsittely

26.09.2018

19.06.2018 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

Ylihoitaja Leena Alho oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Asiassa tehtiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus 1:

Jäsen Mari Rantanen: Esitän asiaa palautettavaksi seuraavin perustein:

Yhteiskunnan, tässä tapauksessa Helsingin kaupungin on noudatettava tarkoin toiminnassaan lakia. Suomen rikoslaki määrittelee huumausaineen käyttörikoksen ja aloite on ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa. On kestävä ajatus, että julkinen toimija voisi olla tukemassa osaltaan laitonta toimintaa viran- ja/tai toimenhaltijoiden valvonnassa. Myös poliisi lainvalvojana lausunnossaan pitää aloitetta ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa.

Helsingin kaupunki ei voi olla huumausaineiden käyttäjän toiminnan hyväksyjä. Hyvin usein raitistuneiden päihteidenkäyttäjien kertomuksista tulee ilmi se seikka, että he tarvitsivat toiminnalleen yhden hyväksyjän päihteiden täyttämässä elämässään. Tämä hyväksyjä ei voi olla yhteiskunta. Sen sijaan yhteiskunnan tulee tarjota auttavaa kättä tilanteessa, jossa päihteidenkäyttäjä haluaa raitistua ja pyrkii takaisin terveelliseen ja normaaliin elämään.

Huumausaineiden käyttäjä on täysin tietoinen riskistä, jonka hän ottaa ostaessaan laitonta ja tuntematonta huumausainetta kadulta. Aineen sisältöä ja vahvuutta ei voi tietää, ei myöskään sitä millaisella annoksella ainetta tulisi käyttää. On erikoinen ajatus, että tätä riskiä hallittaisiin verorahoitteen julkisen sektorin toimesta. Vastuu on yksilöllä laittomasta toiminnasta ja julkisen sektorin tulee olla apuna silloin kun ihminen ei enää halua olla mukana laittomassa päihteiden maailmassa.

Aloitteessa esitetty uusi toimintamalli tuottaisi lisää menoja sillä valvotut turvalliset huumeidenkäyttötilat vaatisivat terveydenhuoltohenkilökuntaa sekä henkilökunnan turvallisuudesta vastaavaa henkilökuntaa. Olisi huomattavasti asiallisempaa ja todennäköisesti tehokkaampaa sijoittaa tämä henkilökunta sekä päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn että vieroittautumiseen ja kuntoutumiseen.

Päihteidenkäyttäjien asiallinen ja inhimillinen kohtaaminen ja kohtelu ei ole riippuvainen siitä, kuinka pitkälle yhteiskunta on valmis hyväksymään elämäntavan ja riippuvuuden. Inhimillisuus ja asiallisuus mitataan siinä, miten yhteiskunta on valmis auttamaan siinä kohdassa

26.09.2018

Ärende/36

kun päihteidenkäyttäjät haluaa irti päihteistä. Silloin nopea ja tehokas apu matalalla kynnyksellä ja riittävän pitkään hoitoon on tarpeen.

Jäsen Mari Rantasen palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Leo Bergman: Lisätään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan kappaleen loppuun: "Huumausaineiden käytön rangaistavuus asettaa kuitenkin haasteita kokeilun toteuttamiselle. Paras hyöty kokeilusta saataisiin todennäköisesti tilanteessa, jossa huumausaineiden käyttö olisi dekriminisoitu."

Jäsen Leo Bergmanin vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Sami Heistaro: Pilotin mahdollisuutta selvittäessä tulee arvioida huolella esitetyn toiminnan oikeudelliset näkökohdat suomalaisessa toimintaympäristössä. Lisäksi selvityksessä on määriteltävä se mahdollinen lisäarvo, minkä esitetty toiminta toisi jo olemassa oleviin palveluihin nähden, myös suhteessa esitetyn toiminnan edellyttämiin kustannuksiin. Lautakunta edellyttää, että selvityksen valmistuttua mahdollinen pilotti, mikäli selvitys sitä oikeudellisten ja muiden näkökohtien osalta puoltaisi, tuodaan lautakunnalle erikseen päätettäväksi.

Kannattaja: jäsen Matias Pajula

Vastaehdotus 3:

Jäsen Tapio Bergholm: Lisätään lausunnon viimeiseen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ensimmäisen loppuun: "...valvottua pistotilaa mahdollisesti esimerkiksi neulanvaihtopisteiden yhteydessä."

Kannattaja: jäsen Karita Toijonen

Vastaehdotus 4:

Jäsen Sandra Hagman: Lisätään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan kappaleen ensimmäisen virkkeen jälkeen: "Käyttötilaa suunnitellaan toteutettavaksi ensisijaisesti kaupungin omana toimintana. Näin voidaan kerätä luotettavaa tietoa toiminnan hyvinvointivaikutuksista, sekä parhaiten ohjata käyttäjiä tarvitsemiensa sosiaali- ja terveyspalveluiden äärelle."

Kannattaja: jäsen Karita Toijonen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

26.09.2018

Ärende/36

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Sami Heistaro): Pilotin mahdollisuutta selvitetäessä tulee arvioida huolella esitetyn toiminnan oikeudelliset näkökohdat suomalaisessa toimintaympäristössä. Lisäksi selvityksessä on määriteltävä se mahdollinen lisäarvo, minkä esitetty toiminta toisi jo olemassa oleviin palveluihin nähden, myös suhteessa esitetyn toiminnan edellyttämiin kustannuksiin. Lautakunta edellyttää, että selvityksen valmistuttua mahdollinen pilotti, mikäli selvitys sitä oikeudellisten ja muiden näkökohtien osalta puoltaisi, tuodaan lautakunnalle erikseen päätettäväksi.

Jaa-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Sandra Hagman, Kati Juva, Johan Lund, Karita Toijonen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 4

Sami Heistaro, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 4.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Tapio Bergholm): Lisätään lausunnon viimeiseen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ensimmäisen loppuun: "...valvottua pistotilaa mahdollisesti esimerkiksi neulanvaihtopisteiden yhteydessä."

Jaa-äännet: 8

Katju Aro, Leo Bergman, Sami Heistaro, Johan Lund, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Kati Juva, Karita Toijonen, Tuomas Tuure

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 8 - 5.

26.09.2018

Ärende/36

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Sandra Hagman): Lisätään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia koskevan kappaleen ensimmäisen virkkeen jälkeen: "Käyttötilaa suunnitellaan toteutettavaksi ensisijaisesti kaupungin omana toimintana. Näin voidaan kerätä luotettavaa tietoa toiminnan hyvinvointivaikutuksista, sekä parhaiten ohjata käyttäjiä tarvitsemiensa sosiaali- ja terveyspalveluiden äärelle."

Jaa-äännet: 10

Katju Aro, Leo Bergman, Sami Heistaro, Kati Juva, Johan Lund, Seija Muurinen, Matias Pajula, Mari Rantanen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Karita Toijonen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 10 - 3.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnosta jätettiin seuraavat eriävät mielipiteet:

Jäsen Mari Rantanen: "Yhteiskunnan, tässä tapauksessa Helsingin kaupungin on noudatettava tarkoin toiminnassaan lakia. Suomen rikoslaki määrittelee huumausaineen käyttörikoksen ja aloite on ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa. On kestävä ajatus, että julkinen toimija voisi olla tukemassa osaltaan laitonta toimintaa viran- ja/tai toimenhaltijoiden valvonnassa. Myös poliisi lainvalvojana lausunnossaan pitää aloitetta ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa.

Helsingin kaupunki ei voi olla huumausaineiden käyttäjän toiminnan hyväksyjä. Hyvin usein raitistuneiden päihteidenkäyttäjien kertomuksista tulee ilmi se seikka, että he tarvitsivat toiminnalleen yhden hyväksyjän päihteiden täyttämässä elämässään. Tämä hyväksyjä ei voi olla yhteiskunta. Sen sijaan yhteiskunnan tulee tarjota auttavaa kättä tilanteessa, jossa päihteidenkäyttäjä haluaa raitistua ja pyrkii takaisin terveelliseen ja normaaliin elämään.

Huumausaineiden käyttäjä on täysin tietoinen riskistä, jonka hän ottaa ostaessaan laitonta ja tuntematonta huumausainetta kadulta. Aineen sisältöä ja vahvuutta ei voi tietää, ei myöskään sitä millaisella annoksel-

la ainetta tulisi käyttää. On erikoinen ajatus, että tätä riskiä hallittaisiin verorahoitteisen julkisen sektorin toimesta. Vastuu on yksilöllä laittomasta toiminnasta ja julkisen sektorin tulee olla apuna silloin kun ihminen ei enää halua olla mukana laittomassa päihteiden maailmassa.

Aloitteessa esitetty uusi toimintamalli tuottaisi lisää menoja sillä valvotut turvalliset huumeidenkäyttötilat vaatisivat terveydenhuoltohenkilökuntaa sekä henkilökunnan turvallisuudesta vastaavaa henkilökuntaa. Olisi huomattavasti asiallisempaa ja todennäköisesti tehokkaampaa sijoittaa tämä henkilökunta sekä päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn että vieroittautumiseen ja kuntoutumiseen.

Päihteidenkäyttäjien asiallinen ja inhimillinen kohtaaminen ja kohtelu ei ole riippuvainen siitä, kuinka pitkälle yhteiskunta on valmis hyväksymään elämäntavan ja riippuvuuden. Inhimillisuus ja asiallisuus mitataan siinä, miten yhteiskunta on valmis auttamaan siinä kohdassa kun päihteidenkäyttäjä haluaa irti päihteistä. Silloin nopea ja tehokas apu matalalla kynnyksellä ja riittävän pitkään hoitoon on tarpeen."

Jäsenet Sami Heistaro, Seija Muurinen ja Matias Pajula: "Joidenkin muissa maissa tehtyjen selvitysten tai tutkimusten mukaan huumeriippuvaisille osoitetut tilat huumeiden käyttöä varten ovat tuottaneet myönteisiä tuloksia. Vertailutiedon puute muista huumeriippuvaisille tarkoitetuista palveluista eri maissa vaikeuttaa kuitenkin tulosten hyödyntämistä Helsingissä.

Kokoomuksen lautakuntaryhmä suhtautuu myönteisesti huumeriippuvaisten ihmisten neuvontaan, terveiden valintojen tukemiseen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kyseisen huumeidenkäyttötilan perustaminen kuitenkin saattaa olla ristiriidassa nykylainsäädännön kanssa. Kaupungin oikeuspalvelujen kannanottoa ei myöskään ollut käytettävissä aloitelausunnosta päätettäessä, joten emme voi tukea aloitetta nyt esitetyssä muodossa."

05.06.2018 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi